

Covid-19s påverkan på Sverigedemokraternas väljarstöd
En idéanalytisk och sekundärdataanalytisk förklaring av covid-19s första år

LUNDS
UNIVERSITET

Abstract

Tidigare forskning om populism menar att populistiska partier ökar under kris. Utifrån det och faktumet att Sverige hade en vänsterpolitisk regering var vår hypotes således att Sverigedemokraterna borde fått ökat väljarstöd under det första året av covid-19. Denna hypotes stämde däremot inte in i den svenska kontexten, då regeringspartierna generellt ökade i stöd medan Sverigedemokraterna minskade. Den här studien undersöker hur det första året av covid-19 förde med sig förskjutningar i Sverigedemokraternas väljarstöd. Med hjälp av en idéanalys och populistisk teori finner studien att politiskt placera sig i opposition och uttrycka kritik mot etablissemangen är centralt för deras väljarstöd. Vidare kompletteras studien med en sekundärdataanalys, vilket tar hänsyn till teorierna rally-around the flag och politisk tillit, och finner en samvariation mellan smittspridningen av covid-19 och partiets väljarstöd, där en hög smittspridning ledde till minskat stöd medan när spridningen avtog ökade Sverigedemokraternas väljarstöd.

Keywords: Sverigedemokraterna, Covid-19, Populism, Rally-around the flag, Politiskt tillit

1 Introduktion	4
1.1 Inledning	4
1.2 Syfte och forskningsfrågor	5
1.3 Disposition	5
2 Teori	7
2.1 Politisk tillit	7
2.2 Rally-around the flag	8
2.3 Populism	10
2.3.1 Populism under kris	11
2.3.2 Populism under covid-19	11
3.1 Val av fall	12
3.1.1 Tidsavgränsning	13
3.2 Analytiskt ramverk	13
3.2.1 Förklarande idéanalys	13
3.2.2 Sekundärdataanalys	14
3.3 Material	15
4 Analys	18
4.1 Första skedet	18
4.2 Andra skedet	22
4.3 Tredje skedet	24
5 Slutsats	27
6 Diskussion	29
6.1 Framtida forskning	30
7 Referenslista	31

1 Introduktion

1.1 Inledning

Under covid-19pandemin bevittnade världen en trend av ökad populism samtidigt som regeringar förlorade sin politiska tillit. Skali et al. (2021) argumenterar för att förtroendet för styrande myndigheter och politiska institutioner minskar under kriser (Skali et al., 2021). Denna trend stämde dock inte in på Sverige, där förtroendet för regeringen snarare höjdes vid krisens början och medborgarna litade på att staten skulle hantera krisen. Man hade däremot förväntat sig att den ökade trenden av populism och faktumet att Sverige vid den tiden hade en socialdemokratisk regering skulle stimulerat anti-elitismen bland svenskarna, särskilt bland ytterhögern. Populister syftar till att tala för “folket” mot den så kallade eliten. Populism och anti-etablissemang går därför ofta hand i hand, då populister positionerar sig samt agerar i opposition. Detta blir en strategi för att samla stöd, där populism framställs som ett sätt att återställa makten till folket.

För att undersöka varför denna hypotes inte stämde med den svenska verkligheten, kommer studien att studera vilken inverkan covid-19 hade på Sverigedemokraternas väljarstöd. För att besvara detta kommer studien därför undersöka tre förklaringar, som tar avstamp i tre teoribildningar, nämligen: *politiskt tillit*, *rally-around the flag* och *populism*. Detta kommer att studeras genom två olika tillvägagångssätt med en undersökning av smittspridningen av covid-19 och hur Sverigedemokraterna positionerar sig i den politiska agendan. Genom att undersöka påverkan på Sverigedemokraternas väljarstöd ämnar denna uppsats att belysa hur teorierna kan användas för att förklara hur den globala trenden av ökad populism inte ägde rum i Sverige. Genom att identifiera dessa tre potentiella svar kommer studien därmed inte att studera andra förklaringar, såsom den svenska strategin över covid-19s hantering eller ur ett ekonomiskt perspektiv.

Under pandemins första våg hade Sverige en minoritetsregering som bestod av Socialdemokraterna och Miljöpartiet med Stefan Löfven som statsminister. Löfven hade då suttit som Sveriges statsminister sedan 2014. Regeringen valde att följa protokollen som vid tidigare kriser, vilket innebar att förlita sig på sina autonoma expertmyndigheter. Det var därmed Folkhälsomyndigheten, och Anders Tegnell som var ansiktet utåt för myndigheten, som gavs den ledande rollen för att hantera covid-19krisen (Ihlen et al. 2022, s.185). Tilliten till Folkhälsomyndigheten och Tegnell innebär därför hur väl svenskarna anser att regeringen gjorde rätt hantering.

Denna studie definierar populism utifrån Cas Muddes teori om populism som tunn ideologi. I studien används begreppet populism för att beskriva ytterhögern och menar därför inte hela spektrumet av ideologin. Sverigedemokraterna är ett parti som har egenskaper av populism såsom anti-elitism, anti-immigration och etno-nationalism vilket gör Sverigedemokraterna till ett populistiskt parti (Nilsson, 2022). Innan coronapandemin såg det ut som att Sverigedemokraterna skulle bli det mest populära partiet bland medborgarna och nådde sitt högsta väljarstöd på 23.8% i januari 2020 (SVT, 2020).

1.2 Syfte och forskningsfrågor

Med ovanstående som bakgrund är syftet med denna studie att undersöka det första året av covid-19pandemins inverkan på Sverigedemokraternas väljarstöd. För att kunna identifiera förändringar i väljarstödet kommer studien att styras av följande frågor:

- *Varför, eller varför inte, förde det första året av covid-19 med sig förskjutningar i Sverigedemokraternas väljarstöd?*
- *Hur kan vi förstå den eventuella påverkan?*

1.3 Disposition

Studiens övergripande syfte är att undersöka Sverigedemokraternas väljarstöd under det första året av covid-19 och därmed förstå varför den globala trenden av ökad populism inte återspeglades i den svenska kontexten. För att besvara detta har tre potentiella förklaringar

identifierats som tar avstamp i teorierna om politisk tillit, rally-around the flag och populism. Detta arbete inleds med ett teoriavsnitt som ämnar att ge läsaren en övergripande förståelse över teoriernas innebörd samt relevans i den aktuella studien. Teoridelen följs upp av ett metodologiskt avsnitt där studiens val av fall först förklaras för att sedan redogöra studiens analytiska ramverk och tillvägagångssätt. Avsnittet avslutas med en övergripande diskussion om valet av material. Därefter går studien in i analysdelen där en förklarande idéanalys tillämpas för att förstå hur Sverigedemokraternas politiska positionering relaterar till deras väljarstöd och en sekundärdataanalys som undersöker samvariationen mellan smittspridningen av covid-19 och partiets väljarstöd. Detta följs av ett avsnitt med slutsatser och därefter avslutas studien med ett diskussionsavsnitt.

2 Teori

Studiens syfte berör Sverigedemokraternas väljarstöd under det första året av covid-19. Som det nämndes i inledningen genomgick världen en trend om ökad populism under pandemin men frågan är varför denna trend undgick svensk kontext. Det finns olika svar på denna fråga men utifrån en teorivärdande ansats har tre potentiella förklaringar identifierats till varför Sverigedemokraternas väljarstöd såg ut som det gjorde. Dessa potentiella svar tar avstamp i våra utvalda teoribildningar: *politisk tillit*, *rally-around the flag* och *populism*.

Människors nivå av tillit för de statliga institutionerna är känslig för en bred variation av kriser som involverar förändringar i den ekonomiska sfären, korruption, terroristattacker eller andra systemchockar som krig och pandemier (OECD 2021, s.22). Eftersom syftet är att undersöka påverkan av covid-19pandemin på människors politiska ställningstagande anses teorin om politiskt tillit ha hög relevans i analysen. Sveriges politiska tillit utmärker sig genom att vara väldigt hög och var därför en intressant variabel att undersöka och utifrån teorin kan man se konsekvenserna av detta samt vad den tilliten kan bero på. Effekten av rally-around the flag gör sig lämplig som svar till forskningsfrågan då responsen av ökat stöd till den sittande nationella regeringen kan appliceras på kriser, såsom covid-19pandemin. Den kan därmed förklara varför stödet för regeringen ökade under det första skedet av covid-19. Den sista förklaringen till forskningsfrågan begrundas i populismen och gör sig lämplig genom att förklara hur Sverigedemokraternas positionering i opposition gentemot etablissemangen har betydelse för dess väljarstöd.

2.1 Politisk tillit

Teorin om politisk tillit kan bidra till den aktuella studien med förklaringar om samvariationen mellan smittspridningen av covid-19 och Sverigedemokraternas väljarstöd. Teorin kan därmed beskriva varför de svenska medborgarnas politiska ställningstagande såg

ut som det gjorde och därför förklara varför Sverigedemokraterna inte följde den populistiska vägen.

Den traditionella dominerande uppfattningen inom den akademiska litteraturen är att demokratier behöver en hög nivå av politisk tillit för att ha ett tillfredsställande samt fungerande politiskt system. Vissa författare hävdar att förlusten av denna tillit inte är begränsad till en kritisk attityd mot politiker, utan sträcker sig mot grundläggande demokratiska institutioner och förfaranden. Om medborgarna anser att dessa institutioner är legitima kan det antas att de är mer benägna att följa institutionernas beslut. Detta betyder att medborgare med låg politisk tillit är mindre villiga att följa statliga föreskrifter vilket kan skapa en social miljö där det är svårare för politiska ledare att styra och genomföra lagstiftning (Marien & Hooghe 2011, s.267).

I grunden är politisk tillit relationell och situationsbestämd. Den är relationell i den bemärkelsen att det har ett subjekt som litar på och ett objekt som man litar på, och tilliten är situationsbetingad då det ges eller undanhålls med hänvisning till specifika miljöer eller åtgärder. Därför kan politisk tillit uttryckas som "A litar på att B gör X" (Zmerli & Van der Meer, 2017, s.4). I denna studie innebär detta att de svenska medborgarna (A) litar på att regeringen (B) hanterat covid-19-pandemin (X).

I den akademiska litteraturen har två styrande trender vuxit fram för att förstå den politiska tilliten ytterligare (OECD 2021, s.21). Den första betonar rollen som kultur har. Den hävdar att medborgare har lärt sig att lita på, eller misstro, institutioner baserat på socialisering och mänskliga nätverk (Tabellini 2008, s.257-258). Den andra trenden fokuserar på institutionernas prestanda och menar att processer och resultat är nyckelkomponenter som förklarar nivåerna av medborgarnas tillit till institutionerna (Van de Walle & Migchelbrink 2020, s.21).

2.2 Rally-around the flag

Med hjälp av teorin av rally-around the flag kan studien få förklaringar till varför stödet för den svenska regeringen ökade i det första skedet av smittspridningen av covid-19. Teorin kan

därför användas som förklaring till varför Sverigedemokraterna inte följde den populistiska trenden i början av pandemin. Denna teori beskriver däremot endast den kortvariga ökningen av regeringsstöd vilket innebär att den inte kan förklara Sverigedemokraternas väljarstöd i det tredje skedet av smittspridningen av covid-19.

Statsvetaren John Mueller (1970) introducerade konceptet med rally-effekten i sin forskning om amerikansk utrikespolitik. Han menade att konceptet kan förutsäga att internationella kriser kommer att förklara kortsiktiga öknningar i presidentens popularitet (Mueller 1970, s.22). I Muellers ursprungliga koncept ansågs de internationella kriserna endast vara av militärisk skepnad. Muellers operationalisering av konceptet innehöll tre kriterier som de internationella incidenterna var tvungna att uppfylla. Kriterierna bestod av att (1) de måste vara internationell till sin natur; (2) de måste involvera USA och presidenten direkt; och (3) de måste vara specifikt, dramatiskt och skarpt fokuserat (Baker & Oneal 2001, s.664).

Sedan Muellers ursprungliga koncept har två skolor, *the patriotism school* och *the opinion leader school* vuxit fram för att förklara orsakerna till popularitetseffekten (Johansson et al. 2023, s.288). Den första är den patriotiska förklaringen. I tider av utrikeskriser där nationens intressen står på spel kommer allmänheten enas och ställa sig bakom överbefälhavaren i en uppvisning av patriotiskt stöd. Enligt denna tolkning är inte effekten relaterad till någon speciell egenskap hos krisen i fråga utan presidenten ses snarare som förkroppsligandet av den nationella enheten. Den andra skolan hänvisar till förklaringen om opinionsbildning, som antar att effekten inte skiljer sig från andra politiska fenomen. Tolkningen menar att effekten kommer från brist på kritik från medlemmar av oppositionen. Genom att opinionsmedlemmarna verkar stödja presidenten har medier ingen konflikt att rapportera vilket får allmänheten att tro att allt är bra med presidentens prestation (Baker & Oneal 2001, s.667-668).

Trots Muellers operationalisering av amerikansk utrikespolitik antyder dock nutidens forskning att fenomenet också uppenbarar sig i andra typer av omständigheter. Studier har funnit effekten av rally-around the flag i ett flertal olika sociala och politiska kontexter som varken är internationella, involverar USA eller är skarpt fokuserade. Teorins effekt har dessutom framträtt i diskussioner gällande covid-19pandemin (Johansson et al. 2023, s.285).

Den stora spridningen av covid-19 i början av 2020 skapade en internationell kris av sådan omfattning att det fanns starka skäl att förvänta en rally-effekt inom nationella regeringar. Pandemin var ett internationellt hot mot människors hälsa och den växte snabbt till en omfattande samhällskris. Det var en kris som trängde sig in i alla olika sfärer; privata, offentliga, nationella och internationella. Pandemin gav konsekvenser för både individen och samhället i stort och innebar enorma utmaningar för att hantera detta nya omedelbara hot (Jukkala et al. 2021, s.104). Det ständigt närvarande hotet samt de konsekvenser som covid-19 skapade, sociala såsom ekonomiska, visar på en kris som gör att det anses att teorin om rally-effekten går att appliceras. Genom denna nyare, mer applicerbara, operationalisering kommer studien att använda teorin när människors politiska ställningstagande i Sverige undersöks.

2.3 Populism

Teorin om populism bidrar med en förståelse över hur anti-etablissemang blir en form av strategi för att öka det politiska stödet där populismen framställs som ett sätt att återställa makten till folket. Teorin kan därför användas som förklaring till varför Sverigedemokraternas politiska positionering har betydelse för dess väljarstöd.

Mudde (2017, 2022) beskriver populism som en tunn ideologi. Det vill säga att det finns en kärna i ideologin men väldigt få riktlinjer för policys. Kärnan i populism är *folket* och ur den uppkommer ytterligare koncept såsom *eliten* och *allmänviljan*. Folket är medborgarna inom nationens gränser där eliten är regeringspartierna samt övriga partier. Kärnan i populismen hävdar att det finns en moralisk skillnad mellan folk och elit (Mudde, 2017). Skillnaden ligger i att folket hävdas vara rena i sin allmänvilja medan eliten är korrupt som förkastar allmänviljan (Mudde 2022, s. 46). Eftersom folket är rent och homogent påstår ideologin att alla har lika intressen och preferenser och om någon avviker från detta är de en del av den korrupta eliten (Mudde, 2017). I denna studie definieras populism som ytterhögern och inte det hela ideologiska spektrumet.

Vidare använder högerradikala populisterna sig av nativism, vilket är en form av nationalism där invandrare och andra etniska grupper ska exkluderas från folket, det vill säga nationen. Här ligger exkluderingen i etniska kriterier medan åtskillnaden mellan folket och eliten ligger

i moralen (Mudde, 2017). Slutmålet är således etnokrati, att medborgarskapet ska bygga på etnicitet. Det görs genom att stänga gränserna och tvinga invandrarna till assimilering eller återvandring (Mudde 2022, s. 44-45). Invandring är således ett centralt tema inom populism.

2.3.1 Populism under kris

Populism får framgång under kriser. Framförallt finner litteraturen att populism och populistiska partier får ökat stöd under ekonomiska kriser (Caiani & Graziano, 2019). Kriser ger populistiska oppositionspartier möjlighet att utmana den politiska konsensusen som finns bland de andra partierna genom att fokusera på enskilda frågor. Att göra detta under kriser ger populistiska partier möjlighet att få uppmärksamhet och expandera den politiska agendan (Bayerlein & Metten, 2022).

2.3.2 Populism under covid-19

Covid-19 skiljer sig från kulturella och ekonomiska kriser genom att det är svårare att politisera "naturliga" kriser eftersom det är svårare att kausalt skylla på någon auktoritet. Istället vädjar populistiska partier till väljarna genom att skylla krisen på eliten (Galanopoulos & Venizelos, 2021).

Populism har som politiskt fenomen i den offentliga diskursen ökat som följd av covid-19krisen (Galanopoulos & Venizelos, 2021). Ländernas oförmåga att hantera krisen har undergrävt legitimiteten för offentliga institutioner och främjat politisk polarisering. Detta har i sin tur gynnat populistiska rörelser. Dessutom kan både de ekonomiska och kulturella konsekvenserna av pandemin ytterligare urholka människors förtroende, särskilt för de mest utsatta grupperna när det kommer till inkomst, utbildning och jobb (OECD 2021, s.25).

3 Metod

3.1 Val av fall

Studien utgår från en fallstudie som forskningsdesign. Detta innebär en djupgående samt omfattande undersökning av ett enskilt fall, nämligen Sverige. Vi valde att fokusera på Sverige därför att vi fann det intressant att undersöka varför den övergripande trenden av ökad populism inte följde samma mönster på svensk mark. Genom att analysera det svenska fallet hoppas vi på att belysa de fenomen som formade den politiska opinionen och avvikelsen från trenden. Genom att undersöka ett fall som Sverige manifesteras teorierna i verkligheten och vi undersöker hur väl de fungerar som potentiella svar på forskningsfrågan.

Vi strävar att förstå dessa komplexa fenomen i sin faktiska kontext och genom att använda dokument och statistik strävar vi efter att bygga en holistisk uppfattning om ämnet. En nackdel med fallstudier är att det är svårt att generalisera resultaten till en bredare population, då analysen grundar sig så pass mycket i sin egen kontext. Å andra sidan är förmågan att generera detaljerad kunskap om enskilda situationer en stark fördel då det bidrar till ackumulerad kunskap kring ämnet i fältet.

För att kunna mäta opinionen av populism valde vi att använda oss av mätningar av väljarstödet hos Sverigedemokraterna. Genom att använda sig av en opinionsmätning av Sverigedemokraternas till vår mätning av populism kunde vi se hur stödet bland de svenska medborgarna gentemot populism utvecklades under det första året av covid-19. Vi använde oss av Sverigedemokraterna för att mäta populismen i Sverige då det hade varit både för tids- samt resurskrävande om vi skulle utfört en egen populistisk mätning.

3.1.1 Tidsavgränsning

Fortsättningsvis har en tidsavgränsning gjorts på denna uppsats. Tidsspannet som studien kommer att undersöka är mellan mars 2020 och december 2020, då det var i mars som Folkhälsomyndigheten bedömde att det förelåg en samhällsspridning av covid-19 i Sverige. Vi valde att begränsa oss till pandemins första år då vi anser att ett längre tidsspänn i analysen hade gjort undersökningen för omfattande, vilket inte hade varit möjligt under varken uppsatsens tidsram samt ordbevänsning. Ytterligare anledning är att vi intresserade oss av det direkta utspelet av pandemin, på grund av att vi fann rally-effekten som en intresseväckande teori. Vi har därför strukturerat upp analysen i tre olika skeden efter hur smittspridningens vågor såg ut. Detta för att kunna göra en mer genomträngande analys av pandemins första år och dess påverkan på Sverigedemokraternas väljarstöd. Det första skedet innebär pandemins första våg, alltså mars till maj. Analysens andra skede är perioden från juni till september och det tredje skedet är oktober till december.

3.2 Analytiskt ramverk

Vår forskningsansats är teorianvändande vilket innebär att studien bygger på befintliga teorier för att förklara forskningsfrågan. Detta ger analysen en strukturerad ram för att förstå och utforska frågan. Eftersom vårt syfte är att undersöka det första året av covid-19s påverkan på Sverigedemokraternas väljarstöd kommer vi att använda oss av två metoder: idéanalys och en sekundärdataanalys. I teoriavsnittet nämndes tre potentiella förklaringar till varför väljarstödet såg ut som det gjorde. I idéanalysen kommer analysen att byggas på teorin om populism och i sekundärdataanalysen kommer politisk tillit och rally-around the flag användas som potentiella förklaringar.

3.2.1 Förklarande idéanalys

En idéanalytisk metod innebär ett tillvägagångssätt som strävar efter att förstå och tolka de tankemönster och omständigheter som präglar ett visst område. Uppgiften för idéanalytiker är att utifrån observationer, i detta fall texter i bred bemärkelse, producera en redogörelse för

hur en bakomliggande idévärld genererar vissa uttryck. Det handlar alltså om att bygga upp hypoteser om hur idéerna är konstituerande och hänger ihop med varandra för att ge upphov till de mönster som ses i observationerna. Arbetet kan förklaras som ett samspel med den egna föreställningen om texten och själva texten. Idéanalytiska studier kan ha tre olika konkreta syften, nämligen beskrivande, förklarande och idékritiska (Bergström & Svärd 2018, s.139-140). Denna studie väljer att använda sig av den förklarande idéanalysen för att besvara sitt syfte.

Eftersom syftet med denna studie är att undersöka vilken påverkan covid-19 hade på Sverigedemokraternas väljarstöd är den förklarande idéstrategin en rimlig sådan. Idéanalysen går ut på att studera idéers orsaker och konsekvenser i ett större samhällsligt perspektiv. Vi vill påvisa att idéer om hur Sverigedemokraterna positionerade sig i den politiska debatten har kopplingar till deras väljarstöd.

Vi vill få reda på varför covid-19 förde med sig förskjutningar i människors politiska ställningstagande. Beckman skriver att en förklarande idéanalys skall förstås som ett svar på frågor om *varför* något inträffat (Beckman 2005, s.80), i detta fall varför Sverigedemokraternas stöd såg ut som det gjorde under det första året av pandemin. Syftet med att använda sig av den förklarade idéanalysen är alltså att identifiera den roll och funktion som Sverigedemokraternas politiska positionering hade i händelseförloppet. I analysen kommer därför teorin om populism att användas som den potentiella förklaringen till varför Sverigedemokraternas väljarstöd såg ut som det gjorde.

3.2.2 Sekundärdataanalys

Som komplement till idéanalysen kommer även en sekundärdataanalys att utföras. Detta på grund av att vi är intresserade av att se andra möjliga förklaringar till Sverigedemokraternas väljarstöd. Analysen undersöker om det första året av smittspridningen av covid-19 och människors politiska ställningstagande samvarierar, och i så fall vad det kan bero på. Genom att använda statistik över partisympatier under 2020 kan vi se hur populismen ökade och minskade under året. Med hjälp av data över antalet inlagda patienter med covid-19 kan vi mäta hur krisen har tett sig under året. Slutligen kommer även statistik över tillitsnivåer mot

staten i Sverige att studeras. Tillsammans kommer detta att undersökas för att se eventuella samvariationer.

En sekundärdataanalys innebär att forskaren utför en analys av existerande data. Det innebär data som en tidigare forskare eller myndighet har samlat in, vilket står i kontrast med en primär dataanalys där forskaren själv samlar in data specifikt för dess forskningsändamål. Vi kommer att använda befintlig data av olika myndigheter för vår aktuella undersökning. Detta är en fördelaktig metod till vår studie då den är både tidsbesparande och kostnadseffektiv (Bryman 2002, s.207). Dessutom kan analysen vara lämplig gällande tvärvetenskapliga studier som sträcker sig över flera discipliner. Metoden är relevant eftersom studien avser att undersöka opinionsundersökningar men även smittspridningen av covid-19 under året.

Analysmetoden kommer innebära några processpåringstendenser då vi kommer att spåra och analysera händelser som leder till ett visst utfall, i denna studie: händelseförloppet av smittspridningen av covid-19 under 2020. Denna spårning gör det möjligt för oss att identifiera hur det observerade händelseförloppet har för konsekvenser för Sverigedemokraternas väljarstöd. I analysen kommer samtidigt förklaringarna politiskt tillit och rally-effekten att beskriva samvariationen av smittspridningen och Sverigedemokraternas väljarstöd.

En nackdel med detta tillvägagångssätt är att det finns en risk att material används endast för att det är lättillgängligt, snarare än för att det håller en god kvalitet. Det är därför viktigt att forskaren låter rätt princip styra valet av information. Vi anser däremot att kraven för hög tillförlitlighet uppfylls i vår aktuella studie genom användning av källor från statliga myndigheter och undersökningsföretag.

3.3 Material

Målet med det insamlade materialet har varit att finna hög kvalitet på dokumenten för att bibehålla en hög legitimitet i undersökningen. Genom att göra detta har det samlats in data från statliga myndigheter, opinionsmätningar och akademisk forskning. Studiens undersökning är delvis baserad på en sekundärdataanalys av sammanställd offentlig statistik.

Orsaken till detta grundar sig i det tidskrävande arbete som hade krävts av att skapa egna primära källor. Dessutom anser vi att det redan finns en omfattande mängd data om ämnet som besitter en hög trovärdighet. För att säkerställa att forskningsartiklarna håller en god kvalitet användes granskningsprocessen *peer-review*. Den fungerar som en garant för att de vetenskapliga publikationerna håller validitet och pålitlighet. Processen säkerställer därmed att materialet uppfyller de etablerade metodologiska kraven.

Statistik från DN/Ipsos har använts för att undersöka politisk tillit och förtroende. Ipsos-undersökningen visar i vilken utsträckning respondenterna har förtroende för Folkhälsomyndigheten och Anders Tegnell samt för regeringen och politiska partier. Då denna studie undersöker medborgarnas tillit till både regeringen och Folkhälsomyndigheten, där tilliten mot myndigheten samtidigt innebär hur väl svenskarna ansåg regeringens hantering av covid-19 var, görs denna källa relevant. Ipsos använder sig av ett relativt stort urval som är slumpmässigt vilket gör att den anses vara pålitlig.

Studien har dessutom använt sig av statistik från Novus som går att hitta hos Sveriges Television (SVT). Väljarbarometerens diagram besvarar frågan hur det svenska folket skulle rösta om det var val idag. I denna studie syftar datan till att spåra förändringar i stödet till politiska riksdagspartier under covid-19.

Vidare har även statistik från Novus egna hemsida använts. Det är ett av Sveriges ledande analys- och undersökningsföretag och de utförde en egen undersökning vid namn Coronastatus. Där undersöktes allmänhetens åsikter och tankar om bland annat oro och förtroende samt beteendeförändringar och lydnad av restriktioner. Det blir relevant i denna analys när den politiska tilliten undersöks och hur statens föreskrifter följs. Eftersom Novus utför regelbunden undersökning ansåg vi att undersökningen besitter en hög relevans samt pålitlighet.

Dessutom har statistik från Socialstyrelsen använts för att kunna spåra smittspridningen av covid-19 i Sverige. Statistiken kommer användas i analysen för att spåra eventuella samvariationer mellan smittspridningen och människors politiska ställningstagande. Vi valde att använda oss av statistiken på antalet inlagda patienter som baseras på inrapportering av regionerna. Vi anser att statistiken därmed håller en hög trovärdighet.

För att analysera Sverigedemokraternas positionering kommer denna studie att utgå ifrån nyhetsartiklar och uttalande från partiet och dess partiledare. I studien används nyhetsartiklarna från Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet och Aftonbladet till att spåra information om diverse ställningstagande som Sverigedemokraterna har gjort samt hur det politiska klimatet såg ut under 2020s tre olika skeden. Alla tre nyhetssidor är tillräckligt trovärdiga eftersom de arbetar som oberoende journalister som granskar och bedriver aktiv faktakoll samt att urvalet innehåller debattartiklar skrivna av Sverigedemokraternas partiledare. Utifrån partiets och partiledarens uttalanden kan vi se hur Sverigedemokraterna positionerar sig för att sedan undersöka vad det har för konsekvenser för deras väljarstöd.

Slutligen har artiklar och akademiska studier använts i studien som kompletterande källor samt tilldelning av teoribildningar. Eftersom detta bidrar med heltäckande information som stödjer analysen anser vi att detta höjer förtroendet för studien. Dock är all läsning föremål för tolkning vilket oundvikligen leder till ifrågasättandet av vår tolkning. På så sätt besitter analysen en hög grad av subjektivitet. Men genom att låta analysen styras av ett tema som härrör från tidigare forskning med stor akademisk bas, anser vi att fallgropen bekämpas. Avslutningsvis, eftersom analysen baserar sig på teorier innebär studien även ett visst sanningsvärde, då slutsatserna tolkas som trovärdiga utifrån teoriernas perspektiv.

4 Analys

Genom att granska Sverigedemokraternas politiska positionering utifrån en förklarande idéanalytisk metod och populistisk teori kan studien närmare analysera hur deras positionering på den politiska agendan påverkade deras väljarstöd. Vidare, med en komplettering av en sekundärdataanalys, kommer studien få förklaringar om hur händelseförloppet av smittspridningen av covid-19 påverkade väljarstödet. I analysen kommer teoribildningarna, politiskt tillit och effekten av rally-around the flag att beskriva samvariationen av smittspridningen och Sverigedemokraternas väljarstöd.

4.1 Första skedet

Sverige fick sitt första bekräftade fall av coronaviruset i slutet av januari (Krisinformation, 2020). En månad efter det första fallet bekräftades ännu en person med viruset och efter ytterligare en månad fastställdes risken för en samhällsspridning i Sverige som mycket hög (Folkhälsomyndigheten, 2023). Denna höga spridning av viruset blir tydlig vid påseende av statistiken från Socialstyrelsen som visar en ökande våg från mars som vid vårens slut graderas nedåt. Statistiken visar även tydligt att spridningen var som högst under april (Socialstyrelsen, 2023).

Innan covid-19krisen bröt ut såg Sverigedemokraterna ut att fortsätta sin trend att öka i väljarstöd. I februari 2020 låg Sverigedemokraterna på ett väljarstöd med 23.9%, vilket är en ökning på 6.4% sedan valet 2018 och gjorde dem till största partiet (SVT, 2020). Anledningen till deras signifikanta ökning var att frågan om lag och ordning samt flyktingkrisen stod i fokus på den politiska agendan. Sverigedemokraterna är ett parti vars kärnfrågor främst handlar om migration (Sverigedemokraterna, n.d - b). Detta gjorde Sverigedemokraterna till det parti som medborgarna ansåg kunna hantera de ovanstående problemen bäst (Torbjörn, 2020). Sverigedemokraterna fick även möjlighet under denna tid att konsolidera sin position som opposition. Populismens starkaste drag är anti-etablissemang och partiet utmärker sig att ha detta drag genom att uttrycka att de inte

är som de andra partierna (Sverigedemokraterna, n.d - a) och att "... socialliberal politik har splittrat Sverige ... och besitter inte heller kompetensen att lösa problemen." (Sverigedemokraterna, n.d - b). Sverigedemokraternas positionering innan covid-19 visade på en stark populistisk anti-elitisk retorik, det vill säga en retorik där en tydligt ställer sig i opposition med avsikt att främja allmänviljan, vilket stärker populismen enligt tidigare forskning (Mudde, 2017).

Efter den första vågen av covid-19 var alla partier eniga om att ställa sig bakom regeringen och Folkhälsomyndighetens beslut. Detta kom att kallas för borgfreden mellan partierna i Sverige. I april uttalade Sverigedemokraterna följande "Sverigedemokraternas inställning är, att i det skede som nu handlar om att rädda liv, i största mån undvika politiska strider och skuldbeläggande" (Åkesson & Vinge, 2020). Under samma månad minskade Sverigedemokraternas väljarstöd med 2.3% (SVT, 2020). För att populism ska nå framgång under kriser krävs det att utmana de politiska partierna. Genom att ställa sig i opposition och rikta kritik får populistiska partier uppmärksamhet vilket de kan använda för att bygga sitt väljarstöd och utöka den politiska agendan till sitt förfogande (Caiani & Graziano 2019). Eftersom Sverigedemokraterna ställde sig bakom regeringspartiet under det första skedet av covid-19 visade de varken på en anti-elitistisk anda eller kritik mot experter.

En annan faktor till varför de svenska medborgarna valde att ställa sig bakom regeringspartiet Socialdemokraterna snarare än Sverigedemokraterna i pandemins första skede tillgås av opinionsledarskolan i rally-teoribildningen. Den hävdar, i enlighet med ovanstående, att effekten kommer från brist på kritik från oppositionen. Genom att opinionsmedlemmarna inte visar någon konflikt eller kritik av prestation tror allmänheten att allt är bra med landets ledares hantering (Baker & Oneal 2001, s.667-668). På grund av Sverigedemokraternas politiska positionering, där de valde att ställa sig bakom majoritetsregeringen, ansåg befolkningen att det inte fanns något fel med regeringens val av strategi. För om inte opinionen anser att det är något fel så tror inte dess följare det heller.

När covid-19 först bröt ut var migrationsfrågan inte längre en del av den politiska agendan utan nu låg fokuset istället på att hantera krisen genom sjukvård och äldreomsorg. Eftersom detta inte ligger bland Sverigedemokraternas huvudfrågor, utan snarare ligger till fördel för de andra partierna, är det tydligt att Sverigedemokraternas väljarstöd minskade till fördel för

regeringspartierna (Lönegård, 2020). Under maj fortsatte Sverigedemokraterna att tappa stöd (Svenska Dagbladet, 2020). Detta är en följd av den fortsatta konsensusen bland partierna att sluta upp bakom regeringen samt att den politiska agendan bestod av covid-19 relaterade frågor.

Under samma period som den höga smittspridningen sågs dessutom en positiv gradering av människors stöd till den svenska regeringen. Statistik från en opinionsmätning visar att Socialdemokraterna från mars hade en konstant ökning i stöd, som högst med en ökning på 4.8% i april. Samtidigt som alla andra riksdagspartier, förutom Moderaterna med en ökning på 0.7%, minskade i väljarstöd, där med Sverigedemokraterna i botten. Opinionsmätningen visar därmed att under den värsta månaden i pandemins första skede, april, stod Socialdemokraterna med mest stöd i riksdagen och Sverigedemokraterna med störst minskning (SVT, 2020).

En studie av Esaiasson et al. (2021) tillägger att under samma period kände dessutom de svenska medborgarna en högre tilltro till myndigheterna. Undersökningens respondenter rapporterade att förtroendet för de svenska myndigheterna ökade i det första skedet av pandemin (Esaiasson et al., 2021, s.753). I slutet av april utförde Novus en undersökning om svenskars förtroende till olika institutioner och myndigheter som visade på en hög nivå av förtroende för både Folkhälsomyndigheten och regeringen. Det höga förtroendet för staten gick från 16% i mars till 30% i april, första skedets värsta månad med smittspridningen (Novus, 2020 - a).

Fenomenet att medborgare sluter sig bakom landets ledare och institutioner under kriser kan förklaras med rally-effekten. Uppslutningen kan bero på, som den patriotiska skolan inom teorin hävdar, att den nationella identiteten stärks och att medborgarna därför väljer att ställa sig bakom som ett sätt att visa patriotiskt stöd. Med tanke på hur mycket kritik Sverige fick från omvärlden och den höga tilliten till Folkhälsomyndigheten, den ledande rollen i hanteringen av pandemin, går det att tolka att befolkningen valde att stödja det ledande partiet för Sverige för att visa omvärlden att de står bakom sitt land och hur de hanterar krisen (Baker & Oneal 2001, s.667-668).

En annan orsak till varför svenskarna ansåg att hanteringen av pandemin och dess åtgärder var legitima kan bero på den politiska tilliten. Genom att den svenska befolkningen hade en hög nivå av politisk tillit för regeringen påverkas medborgarnas syn på åtgärderna men även hur de följs. På grund av svenskarnas tillit skapades en miljö där de litade på att regeringen kunde hantera pandemin (Marien & Hooghe 2011, s.267).

Grunden till denna höga tillit kan bero på olika faktorer. En trend för att förstå den politiska tilliten betonar rollen av kultur och socialisering (Tabellini 2008, s.257-258). Här hänvisas till tidigare forskning om den nordiska modellen och dess kulturella påverkan på de svenska medborgarna. Den nordiska modellen har bidragit till det höga förtroendet genom att skapa en jämställdhet av bland annat små löneskillnader, ett universellt och heltäckande välfärdssystem men också en politisk samt social kultur för samförstånd och samarbete (Ihlen et al. 2022, s.194). Detta kan ha bidragit till det höga förtroendet som i sin tur gjort att svenskar litade på att regeringen, alltså Socialdemokraterna, skulle hantera krisen istället för oppositionen med Sverigedemokraterna.

Sammanfattningsvis kan vi se en samvariation mellan smittspridningen och människors politiska ställningstagande i covid-19pandemins första skede. När Sverige hade en hög smittspridning, en påtaglig kris, ökade både stödet samt förtroendet för Socialdemokraterna, Sveriges regerande parti, medan stödet för Sverigedemokraterna minskade. Denna samvariation kan bero på rally-effekten, där den nationella identiteten stärks. Även att Sverigedemokraterna valde att positionera sig i enlighet med regeringen och Folkhälsomyndigheten till skillnad från tidigare när de stod i opposition påverkade deras väljarstöd. Vidare kom Sverigedemokraternas kärnfrågor i skymundan för frågor relaterade till covid-19. Både positioneringen och den politiska agendans förändring samvarierar med ett minskat stöd för Sverigedemokraterna. Slutligen, kan det bero på den höga politiska tilliten. Med hjälp av den nordiska modellen förklaras hur den svenska befolkningen har en hög nivå av politiskt förtroende vilket gjorde att de litade på att regeringen skulle hantera krisen.

4.2 Andra skedet

I juni slutade borgfreden och konflikter mellan partier började att äga rum på den politiska agendan. På grund av det höga dödstalet började partierna att rikta kritik mot regeringens hantering av pandemin (Stenberg, 2020). Under denna period försökte Sverigedemokraterna och Jimmie Åkesson ta tillbaka sitt väljarstöd genom att återigen positionera sig i opposition. I en debattartikel i Dagens Nyheter från juni skriver Åkesson att Tegnell borde avgå för de felbeslut han och Folkhälsomyndigheten har tagit. Åkesson fortsätter med att regeringen måste gå ut ur skuggorna och ta fullt ansvar för smittspridningen som har skett (Åkesson, 2020). För första gången under covid-19krisen har Sverigedemokraterna nu positionerat sig i opposition, men även riktat kritik mot experterna i landet, vilket placerar dem i enlighet med populism.

Under sommaren kan det ses en drastisk minskning av antalet inlagda patienter (Socialstyrelsen, 2023). Detta kan tolkas till att befolkningen inte längre såg covid-19 som en stor påtaglig kris, vilket gjorde att de prioriterade ideologiska frågor hos politikerna istället. Även i media minskade rapporteringar om covid-19 vilket banade väg för andra politiska frågor, såsom migrationen. Det fördes dessutom diskussioner under sommaren om att nå en bred överenskommelse för migrationen bland riksdagspartierna som gjorde Sverigedemokraterna slagkraftiga. Sverigedemokraterna och Jimmie Åkesson fick möjlighet i augusti att uttala sig om migrationen och menade att bland annat permanenta uppehållstillstånd, skärpta försörjningskrav och sätta Sverige först borde bli det mest angelägna att hantera (Cantwell, 2020). Sverigedemokraternas förslag till åtgärder ställer sig i enlighet med teorin om populism (Mudde, 2017).

Migrationen som är Sverigedemokraternas kärnfråga möjliggjorde ökat väljarstöd då de valde att ställa sig i stark opposition mot riksdagspartiernas försök att nå en bred överenskommelse. Detta följer i linje med den nativistiska aspekten inom tidigare forskning om populism (Mudde, 2017). Under juni och augusti ökade Sverigedemokraterna med 0.4% respektive 1%. Under samma period minskade regeringspartierna med -1.6% respektive -1.9% (SVT, 2020). Åkesson och Sverigedemokraternas positionering blev således åter populistisk och nu låg fokuset på att fortsätta försöka hålla migrationen på den politiska agendan. En anledning till denna ökning i väljarstöd kan vara att medborgarna kände att frågor som tidigare var

viktigare åter började prioriteras och Sverigedemokraterna kunde visa sig ståndaktiga i dessa frågor.

En viktig detalj med rally-effekten är dess varaktighet. Teorin må beskriva den allmänna tendensen hos medborgare att bli mer gynnsam mot politiska ledare i tider av kriser men de politiska ledarna kan däremot sällan behålla effekten av stöd långvarigt (Johansson et al. 2021, s.321). Detta kan vi empiriskt se i opinionsmätningen, då Socialdemokraterna från juni minskade i väljarstöd. Detta medan Sverigedemokraterna återtog sin tidigare trend och ökade i stöd. Från juni till september kan därmed ses en omvänd utveckling av väljarstöd med en ökning för Sverigedemokraterna och en sänkning för regeringspartiet Socialdemokraterna (SVT, 2020).

Under juni skedde en markant förändring i förtroendesiffrorna, med bakgrund av att antalet avlidna av covid-19 i Sverige låg på en mycket högre nivå i jämförelse med grannländerna. I en mätning från DN/Ipsos svarade 56% av svenskarna i april att de hade stort förtroende för Folkhälsomyndighetens förmåga att hantera smittspridningen. Denna andel hade i juni sjunkit till 45%. Samma mönster återfinns bland politikernas insatser. Andelen som anser att regeringen hade hanterat krisen väl sjönk från 50% i maj till 38% i juni. Även oppositionen bedömdes med sänkt betyg för coronahanteringen från 30% till 20% (Rosén, 2020). Dock, som nämnts tidigare, stod Sverigedemokraterna bakom regeringens beslut av pandemiåtgärder fram till juni och hade ingen kritisk ställning.

Det är ett välkänt akademiskt faktum att kriser påverkar en nations nivå av politisk tillit (OECD 2021, s.22). Man hade därför kunnat förvänta sig att Sverige, med dess kontroversiella strategi och höga dödstal fick stora konsekvenser gällande befolkningens tillit till staten. Detta bekräftas i opinionsmätningen där regeringspartierna minskade i väljarstöd. En akademisk trend för att förstå orsaken till en nations politiska tillit fokuserar på statens prestationsförmåga och menar att det är hur väl nationer lyckats hantera situationen som avgör medborgarnas nivå av tillit (Van de Walle & Migchelbrink 2020, s.21). Utifrån detta kan det betyda att medborgarna började tappa sin tillit när de inte längre kände att de kunde lita på att regeringen kunde hantera pandemin (Zmerli & Van der Meer 2017, s.4). Det hade varit rimligt för medborgarna att vilja få en förändring i hantering och därför lyfta blicken till

andra politiker istället, som Sverigedemokraterna, som i detta skede själva börjat rikta kritik mot regeringens pandemiåtgärder.

Slutligen, synen på kris är en bidragande faktor till att förklara Sverigedemokraternas ökning. När smittspridningen minskade uppfattades inte pandemin som ett lika stort hot. Andelen svenskar som uppfattade covid-19 som ett hot sjönk från 78% i april till 66% i juni. Svenskarnas tillit till statens förmåga sjunker samtidigt som färre uppfattar pandemin som ett hot (Rosén, 2020). Detta innebär att tilliten ökar när krisen är påtaglig vilket förklarar det höga förtroendet i början av covid-19, men när smittspridningen minskade började förtroendet svacka.

Sammanfattningsvis kan vi även se en samvariation av pandemins smittspridning och människors politiska ställningstagande även i andra skedet av covid-19. När smittspridningen minskade och krisen inte längre var lika påtaglig minskade stödet för regeringen medan väljarstödet för Sverigedemokraterna återupptogs. Detta kan bero på Sveriges sämre prestanda och höga dödstal, vilket påverkade befolkningens politiska tillit. En annan orsak kan vara att rally-effekten som gjorde att stödet för regeringen ökade i första skedet nu har avtagit. Även att Sverigedemokraterna återgick till sina populistiska tendenser när de placerade sig i opposition och började kritisera regeringen och Folkhälsomyndigheten påverkade väljarstödet. Slutligen förändrades den politiska agendan till Sverigedemokraternas fördel vilket gynnade deras väljarstöd.

4.3 Tredje skedet

Under hösten ökade återigen antalet patienter i covid-19 (Socialstyrelsen, 2023). Detta medförde en agendaförskjutning åter mot sjukvården och äldreomsorgen. Under samma period minskade samtidigt kritiken mot regeringen och dess hantering av pandemin. Sverigedemokraterna valde däremot att fortsätta på sina kärnfrågor och inte rikta någon kritik mot coronahanteringen (Stenberg, 2020). Denna strategi av partiet innebar möjligtvis ytterligare en vändning hos väljarstödet eftersom man återigen slöt upp hos regeringspartierna. För att nå framgång måste populistiska partier stå i opposition. Genom att Sverigedemokraterna åter ställde sig i linje med regeringspartierna och Folkhälsomyndigheten visade de sig inte som ett parti i opposition.

Däremot fortsätter Jimmie Åkesson i sitt hösttal att positionera sig som populist genom att hävda att kriminaliteten är på sin spets som beror på “den ansvarslösa” invandringen. Han fortsätter med att etablissemanget står handfallna till denna ökning. Budskapet i hösttalet är att invandringen har gjort att kriminaliteten ökat, att etablissemanget inte kunnat hantera detta, att de svenska medborgarna har förlorat sin röst samt att Sverigedemokraterna är rösten för folket (Sverigedemokraterna, 2020). I september låg Sverigedemokraterna på 19.6% men minskade till 18.4% i december (SVT, 2020). Problemet för Sverigedemokraternas väljarstöd under denna period kan ha varit att de försökte använda sig av migrationen och kriminaliteten för att stå i opposition. Denna positionering ansågs inte lika viktig för medborgarna eftersom frågorna återigen inte var fokus för den dåvarande politiska agendan. På så vis kan det förklara varför Sverigedemokraternas positionering gjorde att deras väljarstöd minskade.

På grund av den ökade smittspridningen blev pandemin återigen en påtaglig kris. Det höga antalet sjuka i covid-19 medförde skärpta allmänna råd och restriktioner i nationens flera län med syfte att hindra den stora smittspridningen. För att bromsa utbrottet avråddes medborgare att bland annat delta på fester eller andra sociala evenemang samt uppmanades personal att arbeta hemifrån (Krisinformation, 2020). I en statistisk undersökning från Novus kan man se att flera svenskar har ändrat sitt beteende under denna period. Det handlar om beteendeförändringar som att avboka privata tillställningar samt arbeta hemifrån. Från slutet av oktober till slutet av november har de som begränsat sina sociala kontakter ökat från 53% till 70 % (Novus, 2020 - b).

När det kommer till hur väl medborgare följer en stat och de ansvariga myndigheternas råd är det avgörande att medborgarna har stort politiskt förtroende. Faktumet att allmänhetens restriktioner följs och svenskarna ändrat sitt allmänna beteende visar på att medborgarna hade hög politisk tillit. En brist på förtroende för regeringen minskar inte bara landets förmåga att hantera krisen utan det främjar även politisk polarisering vilket gynnar populistiska partier (OECD 2021, s.25). Detta kan alltså förklara varför Sverigedemokraternas väljarstöd minskade under denna period (SVT, 2020). Eftersom svenskarna hade ett högt förtroende för regeringen kunde inte Sverigedemokraterna nyttja pandemin till sin fördel.

Sammanfattningsvis finns det en samvariation mellan pandemins smittspridning och människors politiska ställningstagande även i det sista skedet av covid-19. När det blev en

ökad spridning med skärptare råd visade en undersökning att flera svenskar genomförde beteendeförändringar som följde Folkhälsomyndighetens restriktioner. Detta visar att de svenska medborgarna hade en hög politisk tillit, vilket är ett verktyg som stoppar populistisk framgång. Detta kan därför förklara varför Sverigedemokraternas väljarstöd återigen minskade under hösten. Ytterligare en anledning till minskningen kan ha varit att de slutade kritisera regeringen och Folkhälsomyndighetens strategi när antalet sjuka ökade. Vidare fortsatte Sverigedemokraterna att använda sig av migrationen som sin huvudsakliga kritik i opposition vilket kan ha varit ytterligare en anledning till att de minskade eftersom den frågan inte längre ansågs lika viktig för medborgarna.

5 Slutsats

Utifrån tidigare forskning om populism som menar att populistiska partier ökar under kris och faktumet att Sverige hade en vänsterpolitisk regering var vår hypotes att Sverigedemokraterna borde ha ökat under det första året av covid-19. Även Skali et al. (2021) menade att förtroendet för regeringen minskar under kris vilket bidrog till förväntningen att stödet för oppositionen skulle ökat. Denna hypotes stämde däremot inte in på den svenska verkligheten, då generellt regeringspartierna ökade i väljarstöd medan Sverigedemokraterna minskade. Utifrån en teorianvändande forskningsansats har forskningsfrågan besvarats utifrån en idéanalys där Sverigedemokraternas politiska positioneringen undersöktes, med koppling till populism, och en sekundärdataanalys där samvariation mellan smittspridningen av covid-19 och individers politiska ställningstagande studerats, med fokus på politisk tillit och rally-around the flag. Utifrån analysen kan vi dra flera slutsatser om varför Sverigedemokraternas väljarstöd såg ut som det gjorde.

I det första skedet av covid-19 valde Sverigedemokraterna att positionera sig i enlighet med den sittande regeringen. Detta resulterade i en minskning av deras väljarstöd eftersom det krävs att populistiska partier ställer sig i opposition för att nå framgång. Denna slutsats kompletteras med teorin av rally-effekten som förklarar att det bildades en enhetlig front av nationen under krisen, vilket gjorde att stödet till regeringen ökade. Vidare kan stödet till regeringen även ha påverkats av den höga politiska tilliten som finns i Sverige.

Ytterligare en slutsats som kan dras under pandemins andra skede är att när Sverigedemokraterna valde att ställa sig i opposition igen och började rikta kritik mot etablissemang, ökade samtidigt deras väljarstöd. Detta innebar att när partiet visade populistiska drag ökade deras väljarstöd. Under samma skede minskade samtidigt stödet för regeringen vilket kan förklaras med att rally-effekten avtog, att medborgarna inte längre uppfattade krisen som lika påtaglig, samt att den politiska tilliten minskade till följd av det höga dödstalet i Sverige.

Slutligen, en slutsats av det tredje skedet av covid-19 är att Sverigedemokraterna i slutet av året fortsatte ställa sig i opposition, dock endast gällande deras kärnfrågor såsom migrationen och inte i frågor relaterade till covid-19. Detta bidrog till deras minskade stöd då medborgarna och regeringen valde att prioritera hälsofrågorna eftersom pandemin gjorde att det var de frågor som var mest aktuella på den politiska agendan. Ytterligare kan svenskarnas höga politiska tillit, som visades när det gällde hur väl de följde Folkhälsomyndighetens allmänna råd, fungerat som ett hinder för Sverigedemokraternas framgång då hög tillit till regeringen samtidigt motsatte sig stöd för oppositionen.

6 Diskussion

Resultaten i studien stämmer till viss del överens med tidigare forskning. Forskning kring politisk tillit menar att tilliten minskar om statens förmåga att hantera en situation, i vårt fall covid-19, inte uppfylls tillräckligt. Denna minskning av tillit var tydlig under pandemins andra skede när det började riktas kritik mot Sveriges höga dödstal. Våra resultat stämmer även överens med teorin om rally-around the flag om att man sluter upp bakom ledningen under en kris. Däremot brister teorin något då den inte kan förklara väljarstödet under pandemins tredje skede när krisen blev mer påtaglig igen. Detta på grund av att den endast kan förklara den kortvariga ökningen av stöd.

Studien visar även på fruktbarheten av att använda rally-around the flag, som i grunden är baserad på amerikansk utrikespolitik. Men med hjälp av vår tillämpning på vårt problemområde visar det att teorin även är användbar för att beskriva hur andra länder och politiska system ställer sig bakom den politiska ledningen under en pandemi. Vidare bidrar studien med att tydliggöra hur populistiska partier behöver fortsätta placera sig i opposition och uttrycka sina populistiska tendenser för att bibehålla och öka i väljarstöd under en kris. Slutligen bekräftar studien hur en nation med hög politisk tillit står i vägen för populistisk framgång.

Studien har använt sig av både en idéanalys och en sekundärdataanalys för att undersöka hur populismen påverkades under covid-19krisen. Dock har studien bara använt sig av ett populistiskt parti och ett land, vilket gör det svårt att generalisera resultatet utöver denna studie. Vidare är det svårt att konkret avgöra vad som är orsakssambandet vilket medför problem för att hävda att våra slutsatser är korrekta, då det finns flera variabler som kan påverka utfallet. Studiens omfattning och tidsavgränsning gör att detta bör ses som en grundläggande översikt över året 2020.

6.1 Framtida forskning

För en framtida studie hade det varit intressant att analysera hela smittspridningen av covid-19pandemin för att undersöka påverkan på Sverigedemokraternas väljarstöd. Både när det gäller partiets positionering men även för att se hur politisk tillit påverkas under en längre period. Det finns även utrymme att vidareutveckla studien så att den hade omfattat flera olika populistiska rörelser och aspekter av samhället. Det skulle även vara relevant att undersöka hur Sveriges covid-19strategi påverkade Sverigedemokraternas väljarstöd då Sverige hade en högst kontroversiell och liberal hantering av pandemin. Slutligen en annan variabel som skulle vara relevant att undersöka är hur covid-19 påverkade den svenska ekonomin och vad det hade för konsekvenser på populism, då ekonomiska kriser visar sig framgångsrika för populistiska tendenser i samhällen.

7 Referenslista

Baker, W. D., & Oneal, J. R. (2001). Patriotism or Opinion Leadership?: The Nature and Origins of the “Rally 'Round the Flag” Effect. *The Journal of Conflict Resolution*, 45(5), s.661–687. <http://www.jstor.org/stable/3176318>

Bayerlein, M. and Metten, A. (2022). The Impact of COVID-19 on the Support for the German AfD: Jumping the Populist Ship or Staying the Course? *Politische Vierteljahresschrift*, 63(3), s.405–440. doi:<https://doi.org/10.1007/s11615-022-00398-3>.

Beckman, L. (2005). *Grundbok i idéanalys*. Santérus Förlag.

Bryman, A. (2002). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 1st ed. Stockholm: Liber.

Caiani, M. and Graziano, P. (2019). Understanding varieties of populism in times of crises. *West European Politics*, 42(6), s.1141–1158.
doi:<https://doi.org/10.1080/01402382.2019.1598062>.

Cantwell, O. (2020). *Åkesson log och fick äntligen prata invandring igen*. [online] www.aftonbladet.se. Hämtad från:
<https://www.aftonbladet.se/nyheter/kolumnister/a/70EXX3/akesson-log-och-fick-antligen-prata-invandring-igen> [Hämtad 2 Jan. 2024].

Esaiasson, P., Sohlberg, J., Ghersetti, M. and Johansson, B. (2020). How the coronavirus crisis affects citizen trust in institutions and in unknown others - Evidence from ‘the Swedish experiment’. *European Journal of Political Research*, 60, s.748–760.
doi:<https://doi.org/10.1111/1475-6765.12419>.

Folkhälsomyndigheten. (2023). *När hände vad under pandemin?* [online] Hämtad från:<https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittskydd-beredskap/utbrott/aktuella-utbrott/covid-19/nar-hande-vad-under-pandemin/> [Hämtad 2 Jan. 2024].

Galanopoulos, A. and Venizelos, G. (2021). Anti-populism and Populist Hype During the COVID-19 Pandemic. *Representation*, s.1–18.

doi:<https://doi.org/10.1080/00344893.2021.2017334>.

Granberg, M., Rönnblom, M., Padden, M., Tangnäs, J., Öjehag, A. (2021). Debate: Covid-19 and Sweden's exceptionalism—a spotlight on the cracks in the social fabric of a mature welfare state. *Public Money & Management*, s.1–2.

<https://doi.org/10.1080/09540962.2020.1866842>

Ihlen, Ø., Johansson, B., Blach-Ørsten, M. (2022). Experiencing COVID-19 in Denmark, Norway and Sweden – The role of the Nordic Model. *Strategic communication in a Global Crisis*, s.184–198.

Johansson, B., Hopmann, D.N. and Shehata, A. (2021). When the rally-around-the-flag effect disappears, or: when the COVID-19 pandemic becomes 'normalized'. *Journal of Elections, Public Opinion and Parties*, 31(1), s.321–334.

doi:<https://doi.org/10.1080/17457289.2021.1924742>.

Jukkala, T., Ferlander, S., Aytar, O., Engdahl, E., Hristova, A., Hopstadius, M., Blasko, A. and Misheva, V. (2021). Att leva med en världsomfattande pandemi. *Sociologisk Forskning*, 58(1–2). doi:<https://doi.org/10.37062/sf.58.22256>.

Krisinformation. (2020). *Första bekräftade fallet av coronavirus i Sverige*. [online] Hämtad från:<https://www.krisinformation.se/nyheter/2020/januari/forsta-bekraftade-fallet-av-coronavirus-i-sverige> [Hämtad 2 Jan. 2024].

Lönegård, C. (2020). *Årets opinionstrender: SD-kartan ritas om*. Svenska Dagbladet. [online] 29 Dec. Hämtad från:

<https://www.svd.se/a/kRMKdA/arets-trender-i-opinionen-sd-kartan-ritas-om> [Hämtad 2 Jan. 2024].

Marien, S. and Hooghe, M. (2011). Does political trust matter? An empirical investigation into the relation between political trust and support for law compliance. *European Journal of Political Research*, 50(2), s.267–291. doi:<https://doi.org/10.1111/j.1475-6765.2010.01930.x>.

Mudde, C. (2017) Populism. a very short introduction. Edited by C. Rovira Kaltwasser. *Oxford University Press* (Very short introductions). Hämtad från: <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,uid&db=cat02271a&AN=atoz.ebs11792002e&site=eds-live&scope=site> [Hämtad: 2 Jan. 2024].

Mudde, C. (2022) *Ytterhögern idag*. Upplaga 1. Studentlitteratur.

Mueller, J. (1970). Presidential Popularity from Truman to Johnson. *American Political Science Review*, 64(1), s.18–34. <https://www.jstor.org/stable/1955610>

Nilsson, B. (2022). An ideology-critical examination of the cultural heritage policies of the Sweden Democrats. *International Journal of Heritage Studies*, s.1–13. doi:<https://doi.org/10.1080/13527258.2022.2042718>.

Novus - Kunskap och undersökningar. (2020-a). *Coronastatus 0420*. [online] Available at: <https://novus.se/egnaundersokningar-arkiv/coronastatus-0420-2/> [Hämtad 2 Jan. 2024].

Novus - Kunskap och undersökningar. (2020-b). *Coronastatus 20201130*. [online] Available at: <https://novus.se/egnaundersokningar-arkiv/coronastatus-20201130/> [Hämtad 2 Jan. 2024].

OECD (2021). *Drivers of Trust in Public Institutions in Finland*. OECD Publishing.

Rosén, H. (2020). *Fallande förtroende för Tegnell och Löfven*. Dagens Nyheter. [online] 22 Jun. Hämtad från: <https://www.dn.se/nyheter/sverige/fallande-fortroende-for-tegnell-och-lofven/> [Hämtad 2 Jan. 2024].

Sjöström, T. (n.d.). *Novus/SVT februari 2020: SD återigen största parti*. [online] Novus - Kunskap och undersökningar. Hämtad från:

<https://novus.se/valjarbarometer-arkiv/novus-svt-februari-2020-sd-aterigen-storsta-parti/>
[Hämtad 2 Jan. 2024].

Skali, A., Stadelmann, D. and Torgler, B. (2020). Trust in government in times of crisis: A quasi-experiment during the two world wars☆. *Journal of Comparative Economics*, 49, s.277–289. doi:<https://doi.org/10.1016/j.jce.2020.09.005>.

Socialstyrelsen. (2023). *Statistik om covid-19*. [online] Hämtad från:<https://www.socialstyrelsen.se/statistik-och-data/statistik/statistik-om-covid-19/> [Hämtad 2 Jan. 2024].

Stenberg, E. (2020). *Ewa Stenberg: Nu skälver den svenska coronastrategin*. [online] DN.se. Hämtad från:
<https://www.dn.se/sverige/ewa-stenberg-nu-skalver-den-svenska-coronastrategin/> [Hämtad 2 Jan. 2024].

Steven Van de Walle & Geert Bouckaert (2003) Public Service Performance and Trust in Government: The Problem of Causality, *International Journal of Public Administration*, 26:8-9, s.891-913, DOI: 10.1081/PAD-120019352

Sverigedemokraterna (2020). *Jimmie Åkessons hösttal*. [online] www.youtube.com. Hämtad från:
https://www.youtube.com/watch?v=74vaqc7Lwg4&t=808s&ab_channel=Sverigedemokraterna [Hämtad 2 Jan. 2024].

Sverigedemokraterna, a (n.d.). *Inte som alla de andra*. [online] Sverigedemokraterna. Hämtad från: <https://sd.se/vad-vi-vill/inte-som-alla-de-andra/>.

Sverigedemokraterna, b (n.d.). *Vad vi vill*. [online] Sverigedemokraterna. Hämtad från: <https://sd.se/vad-vi-vill/>.

SVT Nyheter. (2020). *Väljarbarometern*. [online] Hämtad från:
<https://www.svt.se/special/valjarbarometern/> [Hämtad 2 Jan. 2024].

Svärd, P., Bergström, G. (2018). Idé- och ideologianalys. Ur: Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.). *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur, s.133–176.

Tabellini, G. (2008). Presidential Address, Institutions and Culture. *Journal of the European Economic Association*, 6(2-3), s.255–294. doi:<https://doi.org/10.1162/jeea.2008.6.2-3.255>.

TT (2020). *S fortsätter uppåt – SD tappar mest*. Svenska Dagbladet. [online] 6 May. Hämtad från: <https://www.svd.se/a/EWeBbl/fortsatt-starkt-stod-for-s-mp-under-sparren> [Hämtad 2 Jan. 2024].

Van der Meer, T.W.G. & Zmerli, S. (2017). The deeply rooted concern with political trust. Ur: *Handbook on political trust*. Northampton: Edward Elgar Publishing, s.1–16.

Åkesson, J. and Vinge, H. (2020). *Vi måste tänka på svenskarna först*. [online] www.aftonbladet.se. Hämtad från: <https://www.aftonbladet.se/debatt/a/AdwoGA/vi-maste-tank-pa-svenskarna-forst> [Hämtad 2 Jan. 2024].

Åkesson, J. (2020). *DN Debatt*. ”Tegnell måste ta ansvar för misstagen och avgå”. [online] DN.se. Hämtad från: <https://www.dn.se/debatt/tegnell-maste-ta-ansvar-for-misstagen-och-avga/> [Hämtad 2 Jan. 2024].